

Nagrada za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava „Krunoslav Sukić“

2009. godina

Goran Božičević, Miramida centar

Izlaganje na svečanosti dodjele Nagrade, 10. prosinca 2009.

Krunoslav Sukić – osnivač Centra za mir, humanista i mirovni aktivista

Postavlja se pitanje - TKO su ti ljudi mirotvorci? Mirovni aktivisti. Koje danas slavimo. Ili možda točnije – počinjemo ih javno priznavati u Hrvatskoj. Jer dosad nismo.

Trebam reći par riječi o Kruni, čovjeku čije ime nosi ova nagrada. Kako i što poručiti nekim ljudima koji ne znaju, mladima, onima koji dolaze bilo iz sutrašnjeg vremena ili iz nekog ne-mirovnjačkog prostora.

Što to znači kad kažemo da ova nagrada nosi ime Krunoslav Sukić?

Osnivač Centra za mir?

Akivist koji se dosljedno zalagao za zaštitu i promociju ljudskih prava?

Prigovarač savjesti?

Filozof?

Profesor, aktivist, humanist?

Nemojte me krivo shvatiti kad komentiram sve to s : Irelevantno.

Ispravka navoda – shvatite me kako želite i hoćete.

Naljutite se. Budimo svoji.

Jer nas to približava Kruni.

Zar hoćemo reći da je recept ovaj:

Osnujte mirovnu organizaciju koja se bavi ljudskim pravima a sve to još i nenasilno. Neka ta organizacija izraste u nešto stvarno veliko i vrijedno. Neka taj rast bude prirodan ali ne i lak.

Radite neumorno i dosljedno, educirajte sebe i druge, razmišljajte.

I?

I što?

Tada postajete velikan čije će se ime štovati, bar među onima koji znaju štovati prave vrijednosti?

Ne postajete.

Pljesak vam dužim i dajem vam ga. Ali treba još nešto. Da ne bude zabune – svakako jeste velikani time što tako živite i radite. U Svijetu kakvom danas živimo to je i više nego izuzetno postignuće.

Ali da bi vaše ime davalo sjaj nagradi, dodatni sjaj nekim drugim velikim ljudima, ne mogu vam dati recept za to.

Svi recepti kojih se mogu sjetiti su banalni. Oni zvuče smisleno ali su lišeni bitka. Ne valjaju.

Mogu vam reći zašto sam se ja divio Kruni. Zašto je ova nagrada sjajnija nego što mnogi od nas to vide. I zašto sam sklon povjerovati da nam ga je Bog uzeo jer mu je Kruno trebao za neki viši smisao, koji mi možda danas i ovdje tek pokušavamo počinjati dokučiti.

Pred 6 godina intervjuirao sam 30ak ljudi na temu rada na Suočavanja s prošlošću u Hrvatskoj. Iznimni ljudi, liderice i lideri civilne scene ali i šire. Pametni, hrabri, educirani, elokventni.

Od svih tih intervjuja, najviše me se dojmio intervju s Krunom. Dragim kolegom. Prijateljem. Sjećam se da sam zinuo kao malo dijete slušajući ga.

„ Dakle, nedvojbeno je da imamo potrebu, mnogi od nas, uključujući i mene osobno, da se s tom prošlošću suočimo na način koji bi bio nov ili možda više od tog suočivanja s prošlošću da to suočivanje bude javno jer ja se na način koji je moj vlastit mogu svakodnevno sam u sebi suočiti. Ono što ja imam problem što se moj način suočivanja s prošlošću kosi sa onim koji se samorazumjeva kao neupitan, kao nacionalno korektan, nacionalno afirmativan. Ja imam osjećaj da je problem sa onima čija je priča osebujna, vlastita, i koji onda pritom mnogo ne mare hoće li ta priča se uklapati u neke zadane obrasce kolektivnih sjećanja i kolektivnih suočivanja. Dosta tih ideologijom i vladajućim političkim konjunkturama osiguranim, nametnutim obrascima suočivanja s prošlošću. Rekao bi da je ta potreba kudikamo prisutnija na onome što zovemo razinama društvenosti za razliku od razine koju možemo zvati političkim razinama ili razinama države. Mislim da je tu najveći problem. Mi smo nacija u razumjevanju a nasuprot proširenom samorazumjevanju zapravo vrlo mlada nacija ili, u jednoj varijanti koja zvuči bolnije za nacionalni ponos, mi smo zakašnjela nacija. Tako da bojim se da suočivanje s prošlošću koje bi trebalo biti sadržajno realistično, dakle vidjeti sebe kao pojedinca, skupinu, obitelj, porodicu i sebe realistično. To je problematičnije upravo stoga što smo u tolikoj mjeri odvezani po diktatu nacionalne povijesti. „

(po transkriptu Intervjua 17.2. 2003. rađenog za QPSW)

Mi danas ovdje vjerojatno – uostalom to smo tako i nazvali, proklamirali, obznanili – slavimo aktivistice i aktiviste, ljudskih prava, izgradnje mira, mirovne edukacije, sindikalne, studentske, nenasilne akcije i koje sve nazive i etikete koristimo.

Neću proturječiti tome. No neću se ni složiti.

Jer ako bi samo o tome bila riječ, niti bi ova nagrada imala naročitog smisla, niti bi ga imao naš sav rad, niti bi obraz naš čist pred Krunom bio.

Jer Kruno – iako jeste bio sve to što upravo pobrojah – bio je nešto drugo. Bio je Čistač. Neumorni Čistač. Nasmijani. Vrhunski. Neprepoznat, naravno, no to ga nije smetalo.

Čistač onih staza koje sve nas povezuju sa Smislom. Netko će reći s Bogom, netko će reći sa Svjetlom, netko će reći s Transcedentnim. Ja znam samo da su to staze koje nas vode do Tamo Gdje Znajū Sve o Nama a mi ne znamo ništa o njima.

Kruno je bio briljantan Čistač. A te staze ne samo da su skrivene nego ih svi mi stalno prekrivamo hrpama smeća, besmisla i nesmisla i nasilja, praznih riječi i ne značenja, pretvaranja, licemjerstva, arogancije, lažnim idolima, nepotrebnim svačim.

Kruno je bio jedan od onih koji su našu vezu sa Smislom održavali stalno, neumorno, s radošću.

Kao uostalom i svi nominirani za nagradu koja nosi njegovo ime.

Kao da vidim ogromnu nevidljivu ruku i kažiprst koji je uperen u sve nominirane ove godine.

Nevidljiv naravno jer nije pristojno pokazivati prstom u ljude.

A mi danas upiremo prst u Zdenku, Jaroslava, Anu i Otta, Nezavisnu Studentsku Inicijativu.

Upiremo prst i u Ladislava kojega smo ove godine odabrali kao prvog u nizu prepoznatih Čistača.

I ja sam danas sretan, jako sretan. Ispunjen. Jer vidim svog prijatelja kako nas gleda i nasmiješen je. Dugo nam je trebalo ali počinjemo.

Vidim ples raznobojnih reflektora koji danas razigrano prelaze po svim našim slavljenicima danas.

Prepoznajem te reflektore jer su Kruninih ruku djelo.

Prvi je Rezistentnost. To vam znači da u Svijetu nevladinih udruga danas više nema nikoga tko nije blizak s projektima, projektnim prijedlozima, ciljevima, planovima, strategijama, metodologijama, korisnicima, očekivanim rezultatima i koječim.

A Kruno nije bio blizak. Nije. Bio je loš u svijetu projekata, organizacijskog razvoja i koječega. Bio je loš, da. Kao što je i sokol loš u trčanju. Pa nam nikome ne pada na pamet da kažemo za sokola da loše trči. A trči loše. Kruno je bio jedna od zadnjih nada naših

generacija – jedan od rijetkih Čistača ili Mirotvoraca ako hoćete koji se nije dao ukalupiti. Nije. Možemo li danas to prepoznati konačno kao snagu?

Drugi je Prisutnost. To je onaj koji oslikava moment kad je Kruno na sastanku. Na tom je sastanku i mnogo kolegica njegovih, aktivistica, žena. I još jedan muškarac, recimo da je političar, nije važno, na primjer. I u jednom trenutku Kruno kaže tom gospodinu: „Molim Vas da se prestanete samo meni obraćati. Imam dojam da sam ja za Vas jedini osim vas na ovom sastanku. Molim Vas obraćajte se i mojim kolegicama.“

Treći je Čistač, pod krinkom Zafrkanta koju mnogi vide kao masku Provokatora. To je kad Kruno na velikom sastanku mirovnjakinja i mirovnjaka iz Hrvatske počne govoriti srpski. Da, srpski. Iz čista mira. Bude tu i smijeha naravno i nelagode i zbunjenosti. A Kruno priča srpski. I prestane uskoro jer shvaća da smo mi svi daleko iza njega. Kaže. „Tako dugo nisam pričao srpski.“ I poruku nam je prenio. Nismo slobodni. Nismo, a pretvaramo se da smo slobodniji nego što jesmo. I sami se zatvaramo. Ne trebaju nam vanjske prisile.

Četvrti je Svečani, samo Krunin i moj, kada nas dvojica u pidžamama do sitnih jutarnjih sati, gledajući kroz prozor kuće prijateljice Margarete snijegom prekriveni praznični Stockholm i veseleći se što jednu isto ovakvu ali malo drugačiju veliku nagradu dobivaju baš naše Katarina i Vesna, mi razglabamo o svemu i svačemu. Ili ne. Kad bolje razmislim ne baš o svemu i svačemu. Sve se oko Smisla, Života, Mira i Nemira vrtilo. Hm.

Sami bacamo štošta na staze koje nas vode do Smisla.

Zato sam ja danas ispunjen jer sam s Čistačima i Čistačicama. Vrhunskim.

Jer me Kruno doveo danas da upoznam konačno velikog Jaroslava, zagrlim neumornu Zdenku, ponosno vam kažem da sam i obožavatelj i prijatelj Ane i Otta i da mi je lakše živjeti u zemlji u kojoj postoji ovakva Nezavisna Studentska Inicijativa.

I da još pamtim svoju patnju, muku i znoj kada me Ladislav u Pakracu 1993 na radionici tjerao da napišem svoje dobre osobine, kvalitete.

A to nam je svima tako teško nije li?

Priznati da

*Najveći naš strah nije da smo nedorasli.
Najveći naš strah je da smo moćni preko svake mjere.
Svjetlo naše a ne tama naša
Je ono čega se bojimo najviše.*

Hvala vam svima Čistačice i Čistači, prijateljice i prijatelji ne samo meni jako važnog Centra za mir, svima vama danas ovdje Kruni u čast okupljenima. Danas vidim neke staze. Mnogo jasnije. Zbog vas. A treba mi to ovih dana, vjerujte. Svima nam treba, zato nam je ova nagrada jako važna.